

№ 236.

Kalendarzyk tygodniowy:

Wt. św. Seweryna B.
Sr. św. Rafała Arch.
Czw. św. Krystyna M.
Piąt. św. Ewarysta P.
Sob. św. Sabiny P. M.
Niedz. św. Szymona
Pon. św. Narcyza B. W.

Wschód słońca: godz. 6 m. 40
Zachód słońca: godz. 4 m. 48
Dług. dnia: godz. 10 m. 08

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:
Rocznie rb. 8 k. —
Półrocznie „ 4 „ —
Kwartalnie „ 2 „ —
Miesięczn. „ - „ 68
Odnośnienie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 10 ko. —
Półrocznie „ 5 „ —
Kwartalnie „ 2 „ 50
Miesięcznie „ - „ 85

Redakcja

w Łodzi,
ul. Przejazd № 8.
Nr telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Wtorek, dnia 23 października 1906 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Fabianicach u p. Teodora Minkoj
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miesiąc. Małe ogłoszenia po 1/2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 kop.). Reklamy i Nekrologi po 15 kop. za wiersz półkowy. Za dołączenie prospektów 36 rb. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 4 — 5-ej po południu.

SALA KONCERTOWA VOGLA

W środę 24 października

Wieczór dramatyczno-muzyczny

J. Mrozowskiej i prof. A. Michałowskiego.

Bilety sprzedaje skład fortepiantów Schrödera, Piotrkowska 81.

1491-2-1

OGŁOSZENIE.

Biaro dzienników p. T. Jastrzębskiego w Łodzi naraziło na wielkie straty zarówno nasze piśmo, jak i naszych Szanownych prenumeratorów. Zerwaliśmy też z p. Jastrzębskim wszelkie stosunki; za wnoszoną w tem blurze przedpłatę nie bierzemy więc żadnej odpowiedzialności. Jednocześnie zawiadamiamy, że, chcąc wynagrodzić poniesione, wskutek niedbalstwa p. Jastrzębskiego, przez naszych odbiorców w Łodzi straty, udzielimy bezpłatnie komplety „Tygodnika ilustrowanego“ za kwartał 3 ci tym wszystkim prenumeratom, którzy wniosą opłatę na kwartał 4-ty w Agenturze naszej „Promień“ w Łodzi, ul. Piotrkowska 81.

1456-5

Administracja „TYGODNIKA ILLUSTROWANEGO“
w Warszawie.

Apostoł nienawiści.

Na szpaltach reakcyjnych dzienników rosyjskich pojawia się dość często pod artykułami przesyconymi nienawiścią do wszystkiego co polskie, naszpikowanymi fałszem, potwarzą i zjadliwostią nazwisko I. P. Filewicza, profesora warszawskiego uniwersytetu. W chwili, w której sprawa przekształcenia tego uniwersytetu staje się aktualną, w której bądź co bądź skończyć się musi cały długi okres działalności agitatorsko-rusyfikacyjnej, tej jedynej w swoim gatunku instytucji, postać Iwana Porfiriewicza staje się z natury rzeczy cokolwiek interesującą.

Interesującą oczywiście nie przez współznicie dla losu tego człowieka, który tak fatalnie przegrywa cały swój haniebnny życiowy rachunek, ale przez swoje historyczne zaamiennie znaczenie dla przemijającej epoki stosunków polsko-rosyjskich i dla roli, jaką na ziemi polskiej odgrywali rycerze owego bastionu pseudo kultury rosyjskiej. To też z niezmiernym zajęciem czyta się małowiczczą, bogatą w szczegóły charakterystykę tego filaru idei rosyjskiej, stającego na straży źródeł nauki, z jakiej miały czerpać wstępujące w życie pokolenia młodzieży naszego kraju, — charakterystykę podaną przez warszawskie „Słowo“, a wykonane niemilosierdnym zaiste piórem.

Dowiadujemy się szczegółów biograficznych niezmiernie pociągających. Żył do niedawna na Podlasiu „oporny“ książęc unicki, który wytrwał przy katolicyzmie pomimo prześladowania i udręczeń, wierny wierze, narodowi, mowie rodzinnej. Był to ojciec profesora Filewicza, który wychowywany przez rodziców w przywiązaniu do dro-

gich mu uczuć, z oburzeniem mówił w 1875 roku kolegom petersburskiego uniwersytetu o przymusowym narzuceniu mu prawosławia w gimnazjum białskim, które właśnie tylko co ukończył. W domu rodzicielskim nie zdawano sobie jednak sprawy z przemian, jakim zwolna ulegał w Petersburgu młody Jan, który tymczasem zaczął myśleć o robieniu kariery w tej skórze, w jakiej się znalazł.

„Staryszkowie“ książek rosyjskich nie czytali, więc i utworów syna poznać nie mogli, a nikt ze znajomych nie śmiał zapewne powiedzieć, kim naprawdę jest ich Jaś. Może kto i powiedział — czyż mogli uwierzyć! Jaś jeździł z matką do Częstochowy... Upewniali ludzie bardzo wiarogodni, że będąc już profesorem w Warszawie, służył ojcu do mszy, którą ten potajemnie do końca życia odprawiał w swoim domu. Stary „dziekan“ bał się, że go pochowają na cmentarzu prawosławnym. Bojaźń ta była mu ciężką zmorą. Jaś wystarał się ojcu o urzędowe pozwolenie pogrzebania byłego księdza unickiego na katolickim cmentarzu. Dziekan nosił ten papier przy sobie i z uradowaniem, z błogosławieństwem dla syna pokazywał go przyjaciołom. Ojciec i matka umarli w przeświadczeniu, że Jaś z ciężkiego tylko przymusu nosi maskę obcej narodowości i wrogię wyznania. Szczęśliwi! A tymczasem on, przedzierzgnięty w Iwana Porfiriewicza, stawał się coraz zawziętszym, coraz bardziej wojującym działaczem prawdziwie rosyjskim.

Jaż podczas obrony magisterskiej rozprawy stary, poważny, uczony prof. Wasilewskij z oburzeniem zwrócił uwagę kandydatowi na po-hanbienie nauki, jakiej się dopuścił przez wprowadzenie dzisiejszej wazni politycznej do dziejów wieku XIV-go.

Niemniej jednak metoda niegodna uczonego

zdobyła właśnie Iwanowi Porfiriewiczowi to, o co mu głównie chodziło: katedrę historii Rosji w Warszawie. Przepowiadano mu wtedy, że zrobi się z niego drugi Apuchtin, o tyle gorszy, że zna język i naród polski, i że będzie go podniecała zawziętość renegatom właściwa.

Ażeby zostać Apuchtinem, p. Filewicz pracował jaknajgorliwiej. „W radzie uniwersyteckiej był zawsze najzjadliwszym prześladowcą polaków. Pisał i drukował potwarze na przeszłość naszą z nienawiścią narodzoną a pokrzywdzonego wroga. Okazał drapieżność zaborczą, jakiej nie dał dowodów ani Kałkow, ani Apuchtin. Z nazw geograficznych wysnuwał wnioski historyczne i dowodził, że na całej bodaj ziemi polskiej była niegdys Kaś. Objężdżał z odkryciami temi wszelkie zjazdy archeologiczne i usiłował tam przekonać rosyjan o słuszności zaboru Polski. Należał Filewicz do tych przedstawicieli nauki, którzy posłali w imieniu uniwersytetu warszawskiego okręgu ku uświęceniu pomnika Murawjewa w Wilnie... W tym też czasie przestał mówić po polsku. Dawnych kolegów i przyjaciół witał po rosyjsku i oświadczał, że w Warszawie za zasady nie odzywa się po polsku!“ „Patriotyczną“ jego rozprawę doktorską odrzucono w Kijowie, Moskwie i Petersburgu z niesmakiem i obrzydzeniem. Dopiero w Kazaniu uznano ją za dobrą. Cofali ma ręce przy przywitaniu nawet patryoci rusińscy, choć lubił uchodzić za mściciela prześladowanej przez polaków Rusi.

W ostatnich czasach wyteżył Iwan Porfiriewicz działalność polityczną, aby tylko przeszkodzić zbliżeniu się rosyjskiego narodu do polaków. Wystąpił nawet osobiście na zjeździe październikowców w Moskwie, zaklinając, aby Polsce nie dawać żadnych ustępstw i utrzymać stan wojenny ze względu na stosunki międzynarodowe — ale zjadła mowa ex-polaka była zbyt wstrętą nawet dla niewybrednych październikowych podniebię.

Charakterystykę tego apostoła nienawiści kończy „Słowo“ w następujących wyrazach: „Pan Filewicz mogła pociągnąć do Rosji jej kultura, jej historia, jej piśmiennictwo, religia prawosławna, charakter narodu; z tych względów mógł porzucić zniekaną ojczyznę ojca i matki, a zacząć korzystać z przywilejów zwycięzcy. Mógł, miał prawo... Ale dlaczego nie poszedł gdzie indziej, do innej roboty? Dlaczego budował osobistą karierę na krzywdzie narodu, jeśli już nie własnego, to narodu, do którego należeli ojciec i matka? Przecie naród ten nie wyrządził mu krzywdy żadnej, któraby usprawiedliwiała nienawiść, nie prześladowała mu ojca za wiarę... Pan Filewicz nie zadał ciężkich ran krajowi; ani społeczeństwu polskiemu. Ale temu nie były winne jego chęci, jego usiłowania. Robił co mógł. Chciał zaszkodzić jaknajwięcej. Jeno sił nie miał odpowiednich. Jego prace naukowe były niedo-łężne, dziwaczne i naiwne; jego korespondencje nudne i płaskie.

